

Regeringens proposition

1980/81: 69

om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

beslutad den 30 oktober 1980.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att länsstyrelserna och de lokala skattemyndigheterna skall få ökade möjligheter att rätta uppenbara fel i taxeringsnämndernas beslut. Vidare föreslås en förlängning av den tidsperiod under vilken rättelse får ske. De nya reglerna avses kunna tillämpas redan i fråga om 1980 års taxering.

Förslag till

Lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

Härigenom föreskrivs i fråga om taxeringslagen (1956: 623)¹

dels att i 25, 99, 116 d och 116 m §§ ordet "debetsedel" skall bytas ut mot "skattsedel",

dels att i 111 § ordet "taxeringslängd" skall bytas ut mot "skattelängd",

dels att i rubriken närmast före 96 § ordet "skatterätts" skall bytas ut mot "länsrätts",

dels att 72 a § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

72 a §²

Har taxering för inkomst eller förmögenhet som har beslutats av taxeringsnämnd icke införts i skattelängd inom föreskriven tid eller har sådan taxering införts för annan än den taxeringen avsett eller eljest uppenbarligen införts felaktigt i sådan längd, får länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten besluta om rättelse av längden i denna del. Har beskattningssbar inkomst enligt 2 § lagen (1958: 295) om sjömansskatt eller enligt 1 § 2 mom. nämnda lag skattepliktig dagpenning eller det antal perioder om trettio dagar för vilka skattskyldig uppburit sådan inkomst ändrats, skall myndigheten vidtaga härav betingad rättelse av längden.

Har taxering av fysisk person eller dödsbo för inkomst eller förmögenhet som har beslutats av taxeringsnämnd blivit oriktig till följd av

Länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten får *vidare*, om *inte* särskilda skäl *talar för* att länsrätten bör avgöra frågan, besluta om rättelse av *taxeringen i den mån denna* blivit oriktig till följd av

1) uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp i deklaration,

2) uppenbar felaktighet i fråga om uppgift till ledning för påförande av skogsvårdsavgift eller om fastighets taxeringsvärde eller avdrag som medges skattskyldig utan särskild utredning.

2) uppenbar felaktighet i fråga om uppgift till ledning för påförande av skogsvårdsavgift eller om fastighets taxeringsvärde,

3) *uppenbar felaktighet i fråga om beräkning av intäkt av annan*

¹ Lagen omtryckt 1971: 399

Senaste lydelse av

25 § 1976: 86

99 § 1979: 175

111 § 1979: 175

116 d § 1979: 175

116 m § 1979: 175

lagens rubrik 1974: 773

² Senaste lydelse 1979: 490.

Nuvarande lydelse

3) uppenbar felaktighet i fråga om *allmänt* avdrag, vars rätta belopp framgår av debitering, eller avdrag för premier och andra avgifter, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 3) kommunalskattelagen (1928:370), eller motsvarande avdrag enligt 4 § 1 mom. andra stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt eller avdrag enligt 46 § 3 mom. kommunalskattelagen eller 4 § 2 mom. lagen om statlig inkomstskatt eller i fråga om grundavdrag eller uppenbar felaktighet till den skattskyldiges nackdel i fråga om sådana förutsättningar för skattereduktion eller särskild skattereduktion som enligt 68 § skall antecknas i skattelängd.

4) uppenbar felaktighet, varigenom A-inkomst enligt 9 § 3 mom. lagen om statlig inkomstskatt har betecknats som B-inkomst,

Föreslagen lydelse

fastighet enligt 24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370), beräkning av avdrag enligt 45 § första stycket kommunalskattelagen eller beräkning av garantibelopp enligt 47 § kommunalskattelagen.

4) uppenbar felaktighet i fråga om *schablonavdrag* för egenavgift och avstämning av sådant avdrag eller avdrag som annars medges skattskyldig utan särskild utredning.

5) uppenbar felaktighet i fråga om avdrag, vars rätta belopp framgår av debitering, avdrag för premier och andra avgifter, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 3) kommunalskattelagen, eller motsvarande avdrag enligt 4 § 1 mom. andra stycket lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, avdrag enligt 46 § 3 mom. kommunalskattelagen eller 4 § 2 mom. lagen om statlig inkomstskatt eller *avräkning* enligt 46 § 4 mom. kommunalskattelagen av *allmänt* avdrag.

6) uppenbar felaktighet i fråga om *grundavdrag* eller *avräkning* enligt 50 § 3 mom. andra stycket kommunalskattelagen av sådant avdrag.

7) uppenbar felaktighet i fråga om sådana förutsättningar för skattereduktion, som enligt 68 § skall antecknas i skattelängd.

8) uppenbar felaktighet i fråga om förutsättningar för tillämpning av bestämmelserna i 11 § 1 mom. lagen om statlig inkomstskatt om uppdelning av A-inkomst och B-inkomst,

9) uppenbar felaktighet i fråga om beräkning av makars och hemmavarande barns förmögenhet enligt 12 § lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

10) uppenbar felaktighet varigenom A-inkomst enligt 9 § 3 mom. lagen om statlig inkomstskatt har betecknats som B-inkomst eller inkomst av tjänst, till den del denna

5) uppenbarligen för lågt avdrag enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt lagen om statlig inkomstskatt i fall då den skattskyldiges inkomst eller, vad angår makar som båda har taxerats, de skattskyldigas inkomster helt eller delvis har utgjorts av folkpension,

får länsstyrelsen eller den lokala skattemyndigheten, om ej särskilda skäl föranleder att länsrätten bör avgöra frågan, besluta om rättelse i denna del.

Föreligger felaktighet av angivna slag får myndigheten även besluta om därav föranledd ändring av den skattskyldiges eller makens taxering i ovan angivna hänseenden.

Efter utgången av mars månad året efter taxeringsåret får rättelse enligt denna paragraf beslutas endast om anmärkning i fråga om felaktighet av den art som denna paragraf avser dessförinnan har gjorts hos den som har att besluta om rättelsen.

Innan rättelse beslutas skall, om det behövs, yttrande inhämtas från taxeringsnämndens ordförande. Innebär ifrågasatt åtgärd enligt andra eller tredje stycket höjning av taxering, skall den skattskyldige beredas tillfälle yttra sig innan rättelse sker, om hinder härför ej möter.

Beslutas rättelse eller vägras rättelse som den skattskyldige har yrkat, skall, om detta ej är uppenbart överflödigt, beslutet inom två veckor tillställas den skattskyldige i den ordning som i 69 § 4 mom. föreskrivs i fråga om underrättelse beträffande taxeringsnämnds beslut.

Talan mot beslut i fråga om rättelse enligt denna paragraf får ej föras särskilt. Talan mot taxeringen får även i den del beslutet avser föras hos länsrätten i den ordning som föreskrivs i 74, 76, 100 och 101 §§.

utgörs av periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, har betecknats som A-inkomst,

11) uppenbarligen för lågt avdrag enligt 50 § 2 mom. fjärde stycket kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt lagen om statlig inkomstskatt.

Efter utgången av maj månad året efter taxeringsåret får rättelse enligt denna paragraf beslutas endast om anmärkning i fråga om felaktighet av den art som denna paragraf avser dessförinnan har gjorts hos den som har att besluta om rättelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-10-30

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Boo, Winberg, Adelsohn, Danell, Petra, Eliasson

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

1 Inledning

Antalet inte avgjorda skattemål vid länsrätterna har ökat markant under de senaste åren och väntetiden för att få ett mål avgjort i länsrätten har blivit mycket lång. Detta är givetvis inte acceptabelt. De långa väntetiderna vållar stora olägenheter för de enskilda och skapar en besvärlig arbetssituation för personalen på länsrätterna och på besvärsheten vid länsstyrelsernas skatteavdelningar.

En viss förbättring av balanssituationen bör kunna ske när den nyligen genomförda omorganisationen av domstolarna har fått verka ett tag. På sikt bör också vissa andra åtgärder som har företagits under senare tid kunna bidra till en gynnsammare utveckling. Jag tänker då på de ökade personalresurser som har tillförts länsrätterna och på att beloppsgränsen för länsrätts avgörande av taxeringsmål med ensamdomare har höjts. Det bör i detta sammanhang också framhållas att en arbetsgrupp inom riksskatteverket ser över organisationen på länsstyrelsernas besvärsheten.

Ytterligare åtgärder måste emellertid vidtas för att komma till rätta med problemen. Det är angeläget att ta tillvara varje möjlighet att minska väntetiderna för de skattskyldiga och att underlätta den berörda personals arbetssituation. Inom justitie- och budgetdepartementen övervägs därför f. n. vad som kan göras för att effektivisera och förenkla skatteprocessen. Mer ingripande åtgärder bör lämpligen övervägas inom ramen för en grundlig översyn, som jag får återkomma till i ett senare sammanhang. Det finns emellertid ett område, där åtgärder redan nu kan vidtas för att skapa lättnader i skatteprocessen. Ett utvidgat rättelseförfarande enligt 72 a § taxeringslagen (1956: 623), TL, är en möjlighet att påverka situationen och vissa smärre utvidgningar bör enligt min mening kunna göras på detta område utan något remissförfarande.

Jag föreslår därför i det följande att de lokala skattemyndigheterna och länsstyrelserna ges ökade befogenheter att rätta uppenbara fel vid taxeringen. Förslaget avser en mindre utvidgning av de möjligheter som nu finns att rätta uppenbara felaktigheter av närmast teknisk natur. Redan i dag torde det ofta förekomma att berörda myndigheter har att ta ställning till framställningar om rättelse av fel som omfattas av förslaget. Den ökade arbetsbelastning som kan uppkomma bedömer jag med hänsyn till att vissa arbetsmoment bortfaller vara av mindre omfattning. Mot bakgrund av att utvidgningen omfattar fall som ligger mycket nära dem, där rättelse kan ske enligt nuvarande regler anser jag att en lagrådsgranskning kan underlätas. De föreslagna bestämmelserna bör träda i kraft snarast möjligt och kunna tillämpas redan i fråga om 1980 års taxering.

Vissa förenklingar bör även kunna ske i fråga om de besvärsmål, som kan förväntas inkomma till länsrätterna med anledning av den förestående allmänna fastighetstaxeringen. Jag tänker på möjligheterna att förenkla förfarandet vid följdändringar med anledning av ändrat taxeringsvärde. Fastighetstaxeringskommittén (Fi 1976:05) kommer emellertid, enligt vad jag erfarit, att i ett kommande betänkande föreslå sådana förenklingar. Jag avstår därför från att på nuvarande stadium lägga fram något förslag i detta avseende och återkommer till den frågan i ett senare sammanhang.

2 Rättelse vid taxeringen

2.1 Nuvarande ordning

Den lokala skattemyndigheten och länsstyrelsen kan enligt 72 a § TL besluta om rättelse av skattelängden om taxeringen inte förts in i längden inom föreskriven tid eller införts för annan än den taxeringen avsett eller annars uppenbarligen införts felaktigt i skattelängden. Rättelse av längden kan vidare ske i vissa fall vid ändring av sjöinkomst.

Möjlighet finns också att rätta felaktigheter i taxeringsnämndernas beslut. Rättelsemöjligheten avser endast taxering av fysisk person eller dödsbo och gäller i huvudsak s. k. tekniska fel vid taxeringen. Som villkor för rättelse gäller att felaktigheten är uppenbar. Rättelse kan sålunda ske av bl. a. uppenbar felräkning eller uppenbart felaktig överföring av belopp i deklaration samt uppenbar felaktighet i fråga om uppgift till ledning för påförande av skogsvårdsavgift eller i fråga om fastighets taxeringsvärde eller avdrag som medges skattskyldig utan särskild utredning. I sistnämnda hänseende åsyftas bl. a. olika schablonavdrag. Rättelse får också ske av uppenbar felaktighet i fråga om allmänt avdrag i ett flertal fall samt av grundavdrag.

Rättelse kan vidare ske när en uppenbar felaktighet föreligger i fråga om skattereduktion, särskild skattereduktion och extra avdrag för folkpensio-

när, om rättelsen blir till den skattskyldiges fördel. Rättelse kan slutligen ske när B-inkomst felaktigt rubricerats som A-inkomst.

Följdändringar i den skattskyldiges eller makens taxering som föranleds av felaktighet av angivna slag får också företas.

Rättelse får i princip inte ske efter utgången av mars månad året efter taxeringsåret. Om det behövs skall yttrande inhämtas från taxeringsnämndens ordförande innan rättelse sker. Den skattskyldige skall vid ifrågasatt höjning av taxeringen beredas tillfälle att yttra sig innan rättelse sker, om hinder ej möter. Den skattskyldige skall vidare underrättas om beslutet om detta ej är uppenbart överflödigt. Talan mot beslutet kan föras endast i samband med talan mot taxeringen.

2.2 Utvidgade rättelsemöjligheter

Nuvarande rättelsemöjligheter avser felaktigheter av närmast teknisk karaktär och någon ändring av denna princip bör inte ske utan en grundlig översyn av rättelseförfarandet. Det finns emellertid enligt min mening utrymme för att redan nu utvidga rättelsemöjligheterna inom ramen för denna princip. Eftersom en sådan utvidgning av rättelsemöjligheterna är angelägen föreslår jag att så sker.

F. n. kan rättelse ske endast i fråga om fysiska personer och dödsbo. När rättelseinstitutet infördes motiverades denna begränsning med (prop. 1965: 131, s. 37) att förfarandet borde förbehållas sådana skattskyldiga för vilka en snabb rättelse av taxeringsfel kunde ha väsentlig ekonomisk betydelse. Därtill kom att taxeringslängderna för juridiska personer i regel inte förvarades hos den lokala skattemyndigheten, som ansågs bära utföra rättelserna, utan hos länsstyrelsen.

Även om flertalet fall inte berör juridiska personer saknas enligt min mening numera anledning att inte låta förfarandet omfatta även juridiska personer. Dessa har givetvis också ett befogat intresse av att snabbt kunna få en rättelse av uppenbara taxeringsfel. Den omständigheten att längderna för juridiska personer i vissa fall förvaras hos länsstyrelserna utgör inte heller längre något skäl för den nuvarande begränsningen eftersom även länsstyrelserna numera har befogenhet att rätta. Jag föreslår därför att rättelseförfarandet utvidgas till att omfatta även juridiska personer.

F. n. får i vissa fall rättelse ske av s. k. procentavdrag och garantibelopp. De felaktigheter som åsyftas är sådana som uppstått genom att felaktigt taxeringsvärde angetts i självdeklaration eller annars tillämpats av taxeringsnämnd. Det är inte ovanligt att felaktiga procentsatser används vid beräkning av garantibelopp och s. k. schablonintäkt för annan fastighet [24 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370), KL]. Som exempel kan anföras att garantibelopp beräknas efter tre i stället för rätteligen två procent av taxeringsvärdet. Då felaktigheter av ifrågavarande slag är helt uppenbara bör dessa kunna rättas enligt 72 a § TL.

Enligt nuvarande regler får rättelse ske i fråga om uppenbar felaktighet i fråga om förutsättningarna för skattereduktion eller särskild skattereduktion. Rättelse får vidtas endast om den är till den skattskyldiges förmån. Enligt min mening bör man kunna slopa denna begränsning. Det måste vara till fördel för såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna med ett enkelt och framför allt snabbt förfarande för rättelse av uppenbara fel av detta slag. Taxeringsnämndens beslut i fråga om skattereduktion kommer till uttryck främst genom en markering av s. k. taxeringskod på deklarationen eller taxeringsavin. Denna kod styr också frågan om gemensam skatteberäkning för B-inkomst. Beslutet innefattar i regel inte något bedömningsmoment. Uppenbar felaktighet av detta slag tillhör därför en fråga som enligt min mening bör kunna åtgärdas inom ramen för rättelseförfarandet.

Den 1 januari 1979 trädde lagen (1978:423) om skattelättnader för vissa sparformer i kraft. Denna innebär att skattskyldig åtnjuter sparskattereduktion med viss procent av belopp som under inkomståret insatts på särskilt konto med vissa i lagen angivna begränsningar. Skattereduktionen är direkt knuten till storleken av det på kontot insatta beloppet. Jag har i prop. 1980/81: 39 föreslagit att rättelseförfarandet skall omfatta sparskattereduktion och skattereduktion för aktieutdelning. Vad ovan sagts om rättelse även till den skattskyldiges nackdel bör gälla även dessa fall. Jag föreslår att punkten i lagtexten ges en enklare redaktionell utformning.

Egenavgifter, som belöper på inkomst av jordbruk och rörelse, får dras av som omkostnad i förvärvskällan. Vid taxering för visst beskattningsår medges ett schablonavdrag beräknat på visst angivet sätt för de egenavgifter som hänför sig till beskattningsåret i fråga. Schablonavdraget stäms sedermera av mot de verkliga egenavgifter som påförs vid debiteringen av slutlig skatt. Om de slutliga avgifterna är större än medgivet schablonavdrag, får det överskjutande beloppet dras av som omkostnad i förvärvskällan. Om de däremot understiger åtnjutet schablonavdrag skall skillnadsbeloppet tas upp som intäkt. Vid tillämpningen har det uppstått tveksamhet om felaktigheter i samband med avstämningen ryms inom ramen för gällande bestämmelser om rättelse. Jag anser att i förtydligande syfte bör tas in föreskrift om att rättelseförfarandet kan tillämpas på uppenbara felaktigheter vid beräkning och avstämning av beloppen.

I den mån en skattskyldigs inkomst i hemortskommunen inte förslår till att täcka de i 46 § 2 mom. KL angivna allmänna avdragen skall bristen enligt 46 § 4 mom. KL avräknas mot den skattskyldiges inkomster av förvärvskällor i andra kommuner. Avräkning skall ske oavsett om yrkande därom framställs av den skattskyldige eller ej. Även grundavdrag som helt eller delvis inte har kunnat utnyttjas i hemortskommunen skall enligt 50 § 3 mom. andra stycket KL avräknas från den skattskyldiges inkomster i annan kommun. Även i här angivna fall bör rättelseförfarandet enligt min mening kunna tillämpas i uppenbara fall.

För äkta makar beräknas skattepliktig förmögenhet för makarna var för sig. Har därvid ena maken underskott får denna brist avräknas från den andra makens förmögenhet. Om hemmavarande barn, som inte har fyllt 18 år, har beskattningsbar inkomst, som uppgår till minst 6000 kr., skall barnet självt taxeras för sin förmögenhet. I detta fall skall dock den beskattningsbara förmögenheten beräknas gemensamt för makarna och för föräldrar och barn. Rättelseförfarandet bör även omfatta en omräkning av skattepliktig och beskattningsbar förmögenhet i nu angivna avseenden, förutsatt att beräkningen är uppenbart felaktig. Fråga är om en rent teknisk rättelse.

Som B-inkomst räknas enligt 9 § 3 mom. lagen om statlig inkomstskatt (1947:576) inkomst av tjänst till den del inkomsten utgörs av periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt. Utrymme för annan bedömning finns inte. Rättelseförfarandet bör därför omfatta omrubricering av sådan inkomst som felaktigt angivits som A-inkomst.

Jag föreslår att 72 a § TL ändras i enlighet med vad jag har anfört nu. Jag föreslår också vissa redaktionella ändringar. En del av dessa föranleds av tidigare beslut i riksdagen om ändring i taxeringslagen.

2.3 Tiden för rättelse

Från och med 1979 års taxering har taxeringsperioden för taxeringsnämnden förlängts till oktober månads utgång. Samtidigt har taxeringsintendentens besvärstid utsträckt till utgången av juni månad året efter taxeringsåret. Någon anpassning till dessa förhållanden av den senaste tidpunkten för rättelse – utgången av mars månad året efter taxeringsåret – har emellertid inte skett. Skattelängden, som sedan den underskrivits, innefattar taxeringsnämndens beslut, framställs först efter taxeringsperiodens utgång. Tidsperioden för rättelse med stöd av 72 a § TL har därigenom förkortats.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har i skrivelse till budgetdepartementet föreslagit att beslut om rättelse av uppenbara felaktigheter i taxeringsnämndens beslut får fattas intill utgången av maj månad året efter taxeringsåret.

Riksskatteverket har tillstyrkt den föreslagna ändringen. Verket har vidare framhållit att det på grund av den numera kraftigt förkortade tiden för rättelser med stöd av 72 a § TL kan befaras att rättelse inte hinner beslutas före mars månads utgång i ett inte obetydligt antal fall. Följden blir då att taxeringsintendenten måste anföra besvär för att rättelse skall komma till stånd. Med hänsyn till de stora målbalanser som finns vid flertalet länsrätter och besvärsheter skulle en sådan ökning av antalet intendantsbesvär vara olycklig.

Jag biträder förslaget om en förlängning av perioden för rättelse till utgången av maj månad efter taxeringsåret.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag
att regeringen föreslår riksdagen att antaga ett inom budgetdeparte-
mentet upprättat förslag till lag om ändring i taxeringslagen
(1956: 623).

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar
att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredra-
ganden har lagt fram.